

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه ایجاد مناطق ویژه اقتصادی سهند مراغه، آستارا و سهلان»

مقدمه

تأسیس مناطق ویژه یکی از راهکارهای توسعه کشورها با استفاده از استراتژی‌های برون‌نگر و بهره‌گیری از فرصت‌های موجود در نظام اقتصاد جهانی است. این مناطق دارای مقررات اقتصادی متفاوتی با دیگر نقاط سرزمین اصلی هستند.

۱. موضوع لایحه

با توجه به اینکه در تبصره «۲» ماده (۱) قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی مصوب ۱۳۸۴/۳/۱۱ مجلس و ۱۳۸۴/۹/۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام، تأسیس مناطق ویژه اقتصادی جدید به مجلس سپرده شده است، دولت با ارائه لایحه‌ای در قالب یک ماده واحد از مجلس اجازه خواسته است که در سه منطقه شامل سهند مراغه و سهلان در آذربایجان شرقی و آستارا در گیلان منطقه ویژه اقتصادی ایجاد نماید.

۲. پیشینه قانونی

بعد از اشاره به مناطق ویژه حراست شده در تبصره «۲۰» قانون برنامه اول و همچنین جزء «۱» بند «د» تبصره «۲۵» قانون برنامه دوم، مناطق متعددی در کشور با عنوان مناطق ویژه تأسیس شد که می‌توان به ۱۶ منطقه ویژه اقتصادی سیرجان، سرخس، بندر بوشهر، ارگ جدید، پتروشیمی، سلفچگان، بوشهر، شهید رجایی، خلیج فارس، انرژی پارس، امیرآباد، شیراز، پیام، یزد، کشتی‌سازی خلیج (فارس) و لرستان اشاره نمود. با توجه به تبصره «۲» ماده (۱) قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران که در تاریخ ۱۳۸۴/۹/۵ به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده است، ایجاد مناطق ویژه اقتصادی جدید با تصویب مجلس شورای اسلامی انجام می‌شود. به همین دلیل دولت در تاریخ‌های ۱۳۸۷/۷/۷ و ۱۳۸۷/۱۱/۶ با ارائه دو لایحه^۱ تقاضا نمود تا در ۲۳ منطقه دیگر مناطق ویژه تأسیس شود. در صورت تصویب لوایح مذکور (در حال بررسی نظر شورای نگهبان) تعداد مناطق ویژه به ۳۹ منطقه خواهد رسید.

۳. بررسی موضوع

۱. با تصویب این لایحه تعداد مناطق ویژه به بیش از ۴۰ منطقه می‌رسد (۱۶ منطقه فعال، ۲۳ منطقه مصوب مجلس و ۳ منطقه جدید) ولی تحلیلی از روند توسعه و مشکلات مناطق ایجاد شده قبلی مورد کندوکاو قرار نگرفته است.

۲. نقشه منطقه و حدود آن می‌تواند در ضمیمه لایحه پیوست شود تا مورد ایراد شورای نگهبان قرار نگیرد.

۳. در ایجاد مناطق جدید توجه به استعداد و توان منطقه‌ای از جمله زیرساخت‌های اساسی مورد نیاز ضروری است.

۱. لایحه ایجاد هشت منطقه ویژه اقتصادی با شماره ثبت ۲۲۰ و لایحه ایجاد یک منطقه آزاد تجاری - صنعتی و پانزده منطقه ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران با شماره ثبت ۲۷۴.

۴. در گسترش این‌گونه امتیازات لازم است به استراتژی صنعتی و تولیدی کشور توجه شود؛ زیرا ایران برخلاف برخی از مناطق همجوار (دوبی) که تنها جنبه بازرگانی دارند، کشوری با آرمان‌های تولیدی و صنعتی محسوب می‌شود.

۵. بهتر است تصمیم‌گیری درخصوص تأسیس مناطق ویژه جدید پس از آسیب‌شناسی وضع موجود و رفع چالش‌های پیش‌رو و تعیین استراتژی و راهبرد دولت و مجلس درخصوص توسعه این مناطق صورت پذیرد و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست‌جمهوری و حوزه مشاورت ریاست‌جمهوری در مناطق آزاد و ویژه مکلف شوند آمایش سرزمین و برنامه‌ریزی منطقه‌ای مناطق ویژه را انجام و ارائه دهند.

پیشنهاد

ایجاد مناطق ویژه جدید با شرایط فعلی و عدم توجه به موارد ذکر شده تنها به اضافه شدن فهرست این مناطق منجر خواهد شد بدون آنکه برنامه‌ریزی خاصی در جهت نحوه توسعه، آمایش سرزمین مناطق جدید و رفع مشکلات مناطقی که قبلاً ایجاد شده است صورت گرفته باشد.